

Nr 155*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående förläggning-
en av LKAB:s huvudkontor.*

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Axel Andersson* och *Strandberg* (I: 183) och den andra inom andra kammaren av herrar *Petersson* och *Öhvall* (II: 255) har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning av frågan om förläggning av LKAB:s huvudkontor under medverkan av företagets ledning och representanter för Norrbottens län.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkande får utskottet hänvisa till motionen II: 255.

Utskottet. Det i de föreliggande motionerna framställda yrkandet avser att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning av frågan om förläggning av LKAB:s huvudkontor under medverkan av företagets ledning och representanter för Norrbottens län.

Frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor har på grundval av motionsyrkanden varit föremål för riksdagens prövning åren 1956, 1964 och 1965. Vid förstnämnda tillfälle förelåg yrkande om att riksdagen skulle besluta huvudkontorets förläggning till Norrbotten, och vid de båda senare tillfällena prövades ett yrkande om utredning av frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor. Vid samtliga tillfällen avslog riksdagen de föreliggande yrkandena.

Då frågan var före vid 1964 års riksdag ägnade utskottet densamma en ingående behandling, bl. a. på grundval av inhämtade remissyttranden från Kiruna och Luleå städer, Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott, länsstyrelsen i Norrbottens län och LKAB. Sammanfattningsvis framkom härvid följande.

Kiruna stad ville såsom sin utgångspunkt för frågans bedömning framhålla, att huvudkontorets förläggning i första hand borde betingas av målsättningen att företaget bereddes alla möjligheter att bedriva sin verksamhet på det effektivaste sättet. Huvudkontoret borde därför vara lokaliserat till den ort där detta syfte kunde mest främjas. Ur norrbottenskommunernas synpunkt och även ur långsiktig lokaliseringssynpunkt i övrigt vore en bedömning enbart på denna grund att förorda.

Luleå stad förklarade sig sakna anledning att frångå sin tidigare uttalade åsikt att huvudkontoret borde förläggas till Norrbotten.

Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott framhöll, att det från landstingets synpunkt måste betraktas som ett naturligt och angeläget önskemål att LKAB:s huvudförvaltning förlades till Norrbotten men att väsentligt torde vara hur man inom LKAB:s ledning bedömde denna fråga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län uttalade att det ur länets synpunkt var ett naturligt och angeläget önskemål att LKAB:s huvudkontor förlades till Norrbotten. Om detta ej ansågs böra ske på grund av försämrad effektivitet i företagets skötsel, vilket länsstyrelsen ej kunde bedöma, ansåg länsstyrelsen det vara av stor betydelse för länet att största möjliga del av huvudkontorets förvaltande personal placerades i länet.

LKAB slutligen framhöll att erfarenheten visat att huvudkontorets förläggning till Stockholm är riktig ur företagets effektivitetssynpunkt. Vid organisationen av sin administration hade bolaget beaktat att till Stockholm endast förlägga sådan verksamhet som av trängande skäl måste dit förläggas. Av inemot 1 500 tjänstemän fanns sålunda vid huvudkontoret totalt endast 66 personer. För det dåvarande var huvudkontoret reellt och formellt fördelat på Stockholm och Norrbotten, men därtill hade till förvaltningarna delegerats arbetsuppgifter som i de flesta företag handlades inom ett huvudkontor. Sammanfattningsvis anförde bolaget att bolaget fann intet av de då anförda motiven för en flyttning av huvudkontoret vara av sådan styrka att de kunde anses överväga de skäl för företagsorganisationen som företagsledningen funnit avgörande.

För egen del sammanfattade utskottet år 1964 sitt ställningstagande till den väckta frågan så, att den dominerande synpunkten vid bedömningen av frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor borde vara hänsynen till verksamhetens bedrivande på det ur olika utgångspunkter effektivaste och mest ändamålsenliga sättet samt att det måste anses i första hand ankomma på företagsledningen att bedöma denna fråga. Härutöver framhöll utskottet bl. a. att genom sammansättningen av LKAB:s styrelse garantier torde finnas för att norrlandsintressena blev behörigen beaktade inom företagsledningen.

Vid utskottets behandling av frågan år 1965 erinrade utskottet om sitt nämnda ståndpunktstagande året dessförinnan.

När frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor nu återigen bragts under riksdagens prövning är det enligt utskottets mening väsentligt att få klarlagt, huruvida någon omständighet framkommit som kan vara ägnad att rubba den av utskottet tidigare uttalade och av riksdagen godkända uppfattningen, att det är företagsledningen själv som har att bedöma frågan om huvudkontorets förläggning med hänsyn till verksamhetens bedrivande på det ur olika synpunkter effektivaste och mest ändamålsenliga sättet. Utskottet vill understryka att den angivna uppfattningen torde äga generell giltig-

het; det förhållandet att det här är fråga om ett så gott som helt statsägt företag synes inte böra föranleda annat betraktelsesätt. Såvitt utskottet kan finna har någon omständighet av nyssnämnd innebörd inte påvisats. Det må i detta sammanhang erinras om att i samtliga remissyttranden från 1964 utom det av Luleå stad avgivna hänsynen till effektiviteten i företagets skötsel åberopats som en betydelsefull faktor vid avgörandet av frågan om huvudkontorets förläggning. Från bolagets sida har i nu förevarande sammanhang bl. a. framhållits att yrkandet om utredning innebär att man förutsätter ett ingripande utifrån i fråga om företagets inre organisation, att LKAB:s styrelse och företagsledning inte har något behov av att utreda denna fråga, att bolaget känner till både de fördelar som är förenade med huvudkontorets nuvarande förläggning och de nackdelar som belägenheten av förvaltningsenheter inom ett 50 mil brett område på Nordkalotten långt från huvudkontoret innebär samt att avvägningen mellan dessa fördelar och nackdelar för bolaget ingalunda faller sig svår och inte kräver någon utredning.

Utskottet vill här tillägga att vissa i tidigare sammanhang åberopade skattepolitiska synpunkter på förevarande fråga numera i det hela är av mera sekundär betydelse; dylika synpunkter har f. ö. inte åberopats i de nu föreliggande motionerna.

Vid sin förnyade prövning av frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor har utskottet kommit till det resultatet, att utskottet saknar anledning att tillstyrka att riksdagen skulle frångå sin tidigare vid upprepade tillfällen intagna ståndpunkt i ämnet.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 183 och II: 255 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 november 1966

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Axel Andersson, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Fritz Persson, Per Jacobsson, Svensson, Söderberg, Hjorth, Åkerlund, Karl-Erik Eriksson och Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Alm-gren, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, Turesson, fröken Olsson, herrar Lindholm, Gustafsson i Kårby, Nelander, Blomkvist, Källstad, Lindahl, Tobé och Nilsson i Kristianstad.

Reservation

av herr *Axel Andersson*, fröken *Andersson*, herrar *Ivar Johansson*, *Per Jacobsson*, *Akerlund*, *Karl-Erik Eriksson*, *Johan Olsson*, *Bohman*, *Eliasson* i *Sundborn*, *Turesson*, *Gustafsson* i *Kårby*, *Nelander*, *Källstad* och *Tobé*, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som på s. 7 börjar med »När frågan» och på s. 8 slutar med »i ämnet», bort ha följande lydelse:

»När frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor nu återigen bragts under riksdagens prövning vill utskottet framhålla, att goda skäl måste anses ha förebragts för uppfattningen att det i första hand ankommer på företagsledningen att ur effektivitets- och andra synpunkter bedöma frågan om huvudkontorets förläggning. Å andra sidan kan man enligt utskottets mening svårligen förbise de synpunkter som framförts i motionerna och som ger vid handen, att vägande skäl kan anföras även för den meningen att huvudkontoret bör förläggas till Norrbotten. I syfte att om möjligt få till stånd ett entydigt och definitivt ståndpunktstagande i frågan synes det utskottet önskvärt att en utredning av frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor kommer till stånd under samtidig medverkan av företagets ledning och representanter för Norrbottens län. En sådan utredning synes utskottet motiverad såväl av psykologiska som lokaliseringspolitiska skäl. Utskottet vill därför tillstyrka de föreliggande motionsyrkandena.»

dels ock att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 183 och II: 255, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av frågan om förläggningen av LKAB:s huvudkontor.»